(Nro. 238.)

GAZETA LWOWSKA.

We Srodę Nro. 120. 18. Października 1820.

Wiadomości kraiowe.

Względem pobytu Nayiaśnieyszego Dworu w Peszcie i Budzie zawieraią wiadomosci z Budy co następuie: Nayiaśnieysi Cesarstwo wraz ze wszystkiemi wysokiemi Osobami ciągle pomyślnego doznaią zdrowia, co pociesza mieszkańców i obcych z całego kraiu nieustannie przybywaiących. Dnia 27. przedpołudniem przypatrywali się Cesarstwo popisowi flotylli czayków maiącey 6 dział na Dunaiu koło wyspy Małgorzaty. Okręty strzelały do celu, czyniły rożne obroty, z czego N. Cesarz oświadczył swoie zadowolnienie. Potem udał się N. Pan z całym Dworem na wspomnioną wysepkę, gdzie usiadł do przygotowanego przez Cesarzowicowsko Mość Arcy-Xięcia Palatyna obiadu, po którym oglądał piękne tamże zakłady. Dnia 28. przedpołudniem, był N. Pan na obrotach woyska rozłożonego w okolicy Promontorium pod Budą. Popołudniu o godzinie 5. udali się N. Cesarstwo do Skarbcu koronnego, gdzie N. Pan kazał pokazać Strażnikowi Koronnemu kleynoty Królestwa iako to: koronę, berło, płaszcz i t. d. Wieczorem raczyli Nayiaśnieysi Cesarstwo zaszczycić teatr mieyski w Peszcie i byli na sztuce danéy przez towarzystwo Dramatyczne Węgierskie z Stuhlweisenburga, napisanéy przez autora dramatycznego P. Karola Kisfaludy pod tytułem: „*A' Tatárok Magyar Or zágban*" (Tatarzy w Węgrzech). przed rozpoczęciem się sztuki odśpiewano pieśń Ludu: „*Tartsad Isten Királyunkat!*" (Boże zachoway Króla). Dnia 29. przedpołudniem Nayiaśnieysi Cesarstwo wraz z całem Dworem oglądali puszczę Ś Wawrzeńca niedaleko Pesztu, urządzoną staraniem P. Franciszka Xawerego Mayerffy, i przypatrywali tamże chwytaniu dzikich wołów i koni; woły zaprzęgano do iarzma a konia siodł no; co wszystko wykonywało więcey iak 20 Gulyás i Tsikós (pasterzów) na rozkaż wspomnionego dzierżawcy.

Dla padaiących deszczów rozłożone woyska wyruszyły znowu do obozu na d. 27. i 28. iakoteż i załogi miast Pesztu i Budy, mianowicie: pułk piechoty Esterhazego i bataliiony grenadyierów Pireta i Soupera; milicyia mieyska obudwuch miast odbywać będzie straże. — Dnia wczorayszego przedpołudniem w Rakos było okazywanie wszystkich woysk będących w obozie. — Dzisiay będzie nabożeństwo, a na iutro przeznaczone są wielkie obroty. Obóz zwinięty bydź ma w d. 6. b. m. — Jenerałowie Majorowie i Brygadyierowie dowodzący korpusami w obozie, są następuiący: Hrabia Vécsey; Baron Wrede; Hrabia Reigecourt; Vlassics; Baron Csöllich; Illéssy; Laimel; Hrabia Desours i Gorszkowski.

Nowo przybyłe Deputacyie z Komitatów przedstawione N. Panu są: Deputacyia z Bács, Beregh, Arrad, Eisenburg, Torontal, i Kroacyi. — Dnia 26. owdowiała Hrabina Bathyani urodzona Maithennyi dała bal, na którym byli N. Cesarstwo wraz z całem Dworem.

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpaniia.

Gazeta Francyi zawiera wiadomości z Madrytu datowane pod d. 14. Września; podług tych na posiedzeniu Stanów (*Cortes*) z pomienionego dnia po trzech dniowych rozprawach uchwalono zniesienie majoratów. W Madrycie sądzą, iż uchwała ta nie otrzyma sankcyi Królewskiey; ieżeli Król nie będzie iey sankcyionował, zatém przedmiot ten wzięty będzie znowu pod rozwagę na przyszłem posiedzeniu, i wtenczas ieszcze będzie mogł Król odrzucić ową uchwałę; lecz ieżeli wniosek ten wprowadzony zostanie w następuiącym posiedzeniu, wtedy Król nie może odmówić onegoż przyięcia.

Francyia.

Sprawa przeciwko spiskowym mocno iest popierana, Kommissyia 12 Parów miewa codziennie posiedzenia, ma ona słuchać 150 osob częścią oskarżonych częścią świadków: Mu-

siano niedawne znaczne poczynić odkrycia ponieważ rozkazano na nowo aresztować wiele osob, między innemi uwięziony został w nocy z d. 23. na 24. Września dowódzca bataliionu legii północney, żyiący dotąd spokoynie, w mieszkaniu swoiem w Paryżu. Podług zeznania oskarżonych nie ma iuż wątpliwości o spisku; z powodu tych zeznań i uwięzienia żołnierza z gwardyi Lacombe uwolniono wielu żołnierzy z owey gwardyi. Sądzą, iż zdanie sprawy w tey sprawie nastąpi w początkach Października, wyrok zaś po skończonych rozprawach na końcu tegoż miesiąca.

Włochy.

Dostrzegacz Austryiacki z d. 8. Października zawiera: Naynowsze wiadomości z Neapolu dowodzą, iż stan tamecznych rzeczy nic się nie zmienił. Pokoy panuie powierzchownie wewnątrz tleią zaburzenia.

Do tego stosunku wiele się przyczynia: Obalenie w Królestwie Neapolitańskiem wszystkich rzeczy, iest dziełem potaiemney sekty, która wystąpiwszy, za iednem uderzeniem zdumiała pewnie się nad swoiem przemiiaiącem zwycięztwem, iak Naród nad swoimi nowymi Rządzcami. Węglarze wszyscy są uzbroieni; dzielą się na wiele sekt; sąsiad obawia się sąsiada, i tak stoi nieruchoma massa, oczekuiąc wypadków maiących nastąpić.

Boiaźń woyny rozszerza się powszechnie, albowiem nikt niewątpi, że wypadki począwszy od Lipca zrobiły na umyśle każdego myślącego wrażenie. Ze wszystkich stron dowiaduiemy się o nieprzyciu ajentów dyplomatycznych. Każdy podobny stan rzeczy ukarany bywa, wewnętrzne przeczucie przekonywa o tém.

Deputowani do nowego Parlamentu (iak dalece dochodzą nas wiadomości) przybyli na d. 26. Września powiększey części do Neapolu. Trudno wierzyć, aby pomiędzy nimi wybrani bydź mogli tacy, co nienależą do tey sekty, albowiem ta opanowała wyłącznie cały wpływ.

W Neapolu iest pod imieniem *Alta Vendita* wyższy Dyrektoryiat Węglarzy; temu podległe są inne Vendity. Prawodawca i wykonawca potaiemny praw, stanowi wyroki, spełnia ie i razi wszystkie Władze sądownicze i rządzące. Przed iego wyrokiem drzy Minister, Jenerał i Sędzia. Oznacza on i zastępuie powszechny głos, i obiawia tak zwane publiczne mniemanie.

Naczelnicy tey sekty naradzaią się teraz względem urządzenia wyższego iak dotąd istnieiącego stopnia, który składaiąc się z mały liczby poświęconych kierowałby wszystkiemi sprawami. Podobnie Francyia doszła była w roku 1793 do naywyższego stopnia szczęścia rewolucyynego. Imiona niezmieniaią postaci rzeczy; czyli losy Ludów zapewnione są przez *Comités du salut public*, (Wydział publicznego bezpieczeństwa) czyli *Tribunaux revolutionnaires* (Trybunały rewolucyyne) czyli przez *Alta Vendite*, nię zależy wiele natém uciskaiącym i uciśnionym. Jedni rządzą, drudzy drżą i pływaią we krwi.

Parlament ma mieć swóie pierwsze posiedzenie uroczyste na d. 1. Października. Wszystkie Vendity wzywaią do broni; woysko będące w gotowości składa się blisko z 10 do 12 tysięcy ludzi. Głos publiczny (który iużeśmy wystawili) posuwa ie do 200,000, łącząc w to milicyię do 700,000. Całe woysko zapuściło wąsy na rozkaz Królewski.

Mowią, iż opat Minichini ma się udadź do Sycylii. Zdaie się, iż od czasu iak należy do większych spraw, utracił zaufanie swoich niektórych braci.

Rząd doznaie niedostatku pieniędzy; wszystkie kassy Państwa są próżne; chociaż pobór podatków nakazany iest surowo przecież niewpływaią. Tak w kraiu iak i zagranicą staraią się zaciągać pieniędze na wielkie prowizyie, ale ich nigdzie dostać nie mogą. Ostatnim środkim przedsięwziętym ze strony Rządu był fundusz Eskontowy banku Rządowego, do którego funduszu zebrać chciano dwa miliony dukatów Neapolitańskich rachuiąc ieden po 1 ZR. 40 kr.

Siła morska Neapolitańska składa się z Okrętu liniiowego i dwóch fregatt oprócz kilku małych okrętów woiennych.

Podług ostatnich wiadomości z Sycylii wysłana z Palermo do Neapolu Deputacyia dla układów z Ministeryium Neapolitańskiem, na którey czele był Xiążę di Pantellaria powróciła znowu do Palermo, a tameczna gazeta La Fenice z dnia 13 Września ogłasza skutki tego poselstwa.

Podług tego zdania sprawy, miał Król wyrokiem swoim zezwolić na niepodległość Sycylii, ieżli tego miasto Palermo i inne gminy w formalnem adressie od Króla żądaią, i obiawią życzenia większey liczby Sycylyyczyków, lecz oraz oznaymiono im, gdy Król niemoże zmieniać Następstwa Tronu, i mocy traktatów Europeyskich względem prawności dynastyy, więc Jego Królewska Mość mianować będzie Zastępce swoiey osoby w Sycylii. Daley przyrzeczono w tym, że Sycylija otrzyma swóy osobny Parlament i be

dzie miała udział do Konstytucyi Hiszpańskiey, którą Naród Sycylyyski przyymie.

Dla większego zabespieczenia wolności i Konstytucyi obu Narodów maią bydź przedsięwzięte wspólne środki: względem sądownictwa, ciała dyplomatycznego i sposobu obrony obu Narodów.

Jego Królewska Mość żąda atoli, aby spokoyność publiczna iak nayprędzey przywróconą była, i by szanowano rozporządzenia tymczasowego Rządu, który Król Jego Mość chce zaprowadzić z porozumieniem Sycylyyczyków. Daley Król Jego Mość żąda uszanowania dla praw, urządzenia zupełnego straży publicznego bezpieczeństwa i większych dowodów wspaniałomyślności dla ieńców Neapolitańskich.

Król Jego Mość z niepodległością Sycylii ogłosi oraz powszechną amnestyię za wszystkie przeszłe wypadki.

P r u s s y.

Z Berlina z d. 3. Października. — Dnia 29. z. m. Podpułkownik i Adjutant skrzydłowy Hrabia K a n i t z wysłany został z własnoręcznym listem Króla Jego Mći do W a r s z a w y do Cesarza Rossyiskiego, dla oznaymienia mu o zaślubieniu Królowicowskiey Mći Xiężniczki A l e x a n d r y n y z Królowicowską Mością Xięciem dziedzicznym M e k l e n b u r g o - S z w e r i ń s k i m. Z tamtąd uda się Hrabia K a n i t z z takimże zaszczytnem zleceniem do Cesarzowey Jey Mości Matki do P e t e r s b u r z a.

Królestwo Polskie.

Po przerwie w obradach Seymowych, która trwała w I z b i e S e n a t o r s k i e y od 22go, a w I z b i e P o s e l s k i e y od 28go Września dla dokładnieyszego wygotowania proiektów już wniesionych i wnieść się maiących, zebrały się znowu obie Izby d. 7. Października.

Na p o s i e d z e n i u I z b y S e n a t o r s k i e y, przyszedł pod ostateczne rozstrzygnienie, proiekt O d m i a n w S t a n i e o r g a n i c z n y m S e n a t u, poprawiony podług uwag na posiedzeniu poprzedniem uczynionych, a po kilkogodzinney rosprawie większością głosów 26 przeciwko 17 został p r z y i ę t y.

Na p o s i e d z e n i u I z b y P o s e l s k i e y wniesiony został przez nadzwyczaynego Radcę Stanu K a l i n o w s k i e g o, proiekt p r z e d ł u ż e n i a M o r a t o r y i u m, co do istotney treści w sposobie następuiącym: „Położenie właścicieli ziemiańskich wymagało środków zabezpieczenia. Rządu obowiązkiem iest pomagać tey klassie obywateli, wystawioney na naywiększe straty, i dla tego tenże Rząd rozmaitych ku iey wsparciu używał środków. Rząd Xięztwa Warszawskiego oprócz Moratoryium inney nie udzielał iey pomocy, ale skoro kray nasz przeszedł pod berło łaskawie panuiącego nam Monarchy, Ten nie spuścił z baczności dobra poddanych swoich, których się stał Oycem. Nie przestaiąc na środku dawniey użytym, starał się Monarcha przez Konwencyią Wiedeńską, iey artykuły dodatkowe, tudzież traktaty z ościennemi kraiami zawierane, życzeniom i potrzebom narodu zadosyć uczynić. Rząd obmyślił prócz tego i dla wierzycieli środek, przez który ciż wierzytelności swoiey na dłużniku poszukaiąc, przez podział stosunkowy dóbr iego zaspokoionemi bydź mieli; środek ten umieszczony w procedurze cywilney, miał bydź przedstawiony na dzisieyszém posiedzeniu, gdy Rząd Pruski oświadczył, że układ podobny sprzeciwia się konwencyi z nim zawartey. Z tey przyczyny Nayiaśnieyszy Pan polecił Radzie Stanu cofnąć proiekt rzeczony, a że krótki był czas do wypracowania nowego proiektu względem niszczenia się dłużników z wierzytelnosci, przeto proiekt przedłużenia Moratoryium za naydogodnieyszy uznany został, na co także i Kommissyie Seymowe zgodziły się, żądaiąc tylko, aby na przyszłym Seymie bądź bank narodowy, bądź systemat kredytowy ustalonym został. Na to oświadczenie odpowiedziała i powtarza Rada Stanu, że Rząd nie opuści żadnych środków odpowiednich położeniu mieszkańców, i że życzeniu Kommissyi zadosyć się stanie. Tymczasowo zatem wprowadzony ma bydź proiekt o Moratoryium."

Proiekt ten przeczytany przez Sekretarza Seymu brzmi, iak następuie:

„Moratoryium ogólne za czasów Xięztwa „Warszawskiego uchwalone, a na posiedzeniu „Seymowém 1818. roku do dnia 1. Stycznia „1821. r. przeciągnięte, przedłużonem zostaie „dla kapitałów przed dniem 20. Czerwca 1815. „r. zahypotekowanych, aż do dnia 24. Grudnia „1821. roku."

„Prowizyie iednak od tychże kapitałów „do dnia 20. Czerwca 1815. roku narosłe, uległaią przepisowi Artykułu 3go postanowienia „z dnia 4./16. Lipca 1817. roku."

„Po upłynieniu terminu 24. Grudnia 1821 „r. wolno będzie wierzycielom wypowiedzieć „rocznie, iednę czwartą część kapitału hypote„kowanego."

Wezwany przez Marszałka Seymu, Poseł JW. D o l i ń s k i, do oświadczenia zdania Kommissyi względem tego proiektu; oznaymił, że czas przez Kommyssyie Seymowe nie był

na próżno strawiony, że Kommissyie od momentu zasolwowaney Sessyi, trudniły się proiektem do Exekucyi Sądowey. W tym przedmiocie Szanowna Rada Stanu przy kończącem się Moratoryium zamieściła na przypadek nieprzedaży dóbr zadłużonych, podział ich na wierzycieli. „Iuż, (mówił), Kommissyie przyięły były ten proiekt z licznemi odmianami przez siebie wprowadzonemi, gdy tymczasem Rząd Pruski, dziedzic summ Baiońskich, protestował się przeciwko temu. Z całego zatem dzieła ieden tylko oddział o odstąpieniu własności prywatney z powodu użyteczności publiczney, wprowadzony będzie do Izby. A że proiekt exdiwizyi został cofnięty, potrzeba kazała wprowadzić w mieysce iego inny o Moratoryium."

Wielu z głosuiących Posłów i Deputowanych, oświadczało się mocno przeciw proiektowi; JW. Potocki, Poseł, rzekł między innemi: „Krok ten nie daie zapewnienia, czyli za dwa lata na przyszłym Seymie toż samo powtórzonem nie będzie. Traktat z Prussami zapewnia im możność podnoszenia czwartey części kapitału na terminie 24go Grudnia 1822go roku, tenże sam termin i dla wierzycieli kraiu naszego iest naznaczonym, że zaś na pierwszey hipotece są długi sąsiedzkiego kraiu, będą zatem wprzód zaspokoione, a dla wierzycieli kraiowych nic się nie pozostanie. Interessa wierzyciela i dłużnika potrzebuią, aby przyrzeczenie na przeszłym Seymie uczynione; że Moratoryium iuż przedłużane nie będzie, utrzymane zostało. — Prócz tego, moralne zasady toż samo nakazuią, bo inaczey nie będą mieli obywatele w Reprezentantach zaufania. Może uchylenie Moratoryium zgubne będzie dla kilku familiy, ale czyliż przedłużenie tegoż samego skutku nie ściągnie na innych? Kończąc głos swóy, odwołał się do zdania: Pereat mundus, fiat justitia." — JW. Dembowski, Poseł, uznał obecny proiekt za niedostateczny do odpowiedzenia zamierzonemu celowi; zaprowadzenie banku narodowego lub kassy kredytowey, (co atoli teraz dla wydatków iest nader trudne i prawie niepodobne), silnieyszyby w tey mierze podało porękę niżeli przedłużenie Moratoryium. Zwrócił daley uwagę mówca na słowa Radcy Stanu, że za Xięstwa Warszawskiego prócz Moratoryium innych nie było środków ku pomocy dłużnikom, i oznaymił, że w tymże celu skutecznie papiery bankowe były wprowadzone. Nakoniec zastanowił się nad przyczynami cofnienia proiektu o exdywizyi namieniaiąc, że gdy nota oppozycyyna Rządu Pruskiego pod dniem 26. Sierpnia uczynioną była, mogła Rada Stanu zaiąć się napisaniem nowego proiektu. — JW. Krysinski, Deputowany, rzekł między innemi: Punkt pierwszy proiektu stanowi Moratoryium na rok, a ostatni punkt powiada, że 1/4 częćć kapitału hypotekowanego będzie mogła bydź dłużnikom wypowiedzianą po upłynieniu terminu rocznego, a niewiadomo co się z 3/4 częściami stanie. (Tego zdania było wielu ieszcze innych Członków) mówił daley, że Moratoryium dla niemogących opłacać nawet procentów, żadney niezrobiłoby ulgi, bo ich subhastuią i dobra ich licytuią, ci zaś co procenta płacą przez uchylenie Moratoryium i ułatwienie środków nabycia kapitałów łatwiey potrafią się podnieść i stan swóy poprawić. Moratoryium więc dla braku kredytu żadney nie przyniesie ulgi, owszem zniszczy wszystkie nadzieie. — JW. Linde, Deputowany, wyraził między innemi, że Moratoryium od r. 1815 opiekowało się samymi dłużnikami, a nic nie zrobiło dla wierzycieli, którzy często nie mieli pieniędzy wystarczaiących na ich potrzeby, gdy tymczasem ich dłużnicy w zamożności i nie ledwo w zbytkach pędzili życie. Mówił daley: tak dłużnicy iako i wierzyciele łączą się między sobą pewnym łańcuchem, bo często dłużnik iednego iest wierzycielem drugiego i nawzaiem. — Widząc Marszałek Seymu, że daleko większa część oświadcza się przeciw proiektowi, z którey iedni bezwarunkowo, drudzy dla niedokładności punktu ostatniego, chciał zawiesić obrady do następnego posiedzenia, gdy JW. Radca Stanu Kalinowski, doniosł, że Monarcha, zezwolił na poprawkę punktu ostatniego, i przedstawił Izbie punkt ostatni poprawiony w ten sposob:

„Po upłynieniu terminu d. 24. Grudnia 1821. r. wolno będzie wierzycielom wypowiedzieć corocznie iednę czwartą część kapitału pierwiastkowo zahypotekowanego."

Gdy po przedstawieniu tey poprawki i przeczytaniu ieszcze raz poprawionego proiektu, przystąpiono zaraz do kreskowania okazało się, że proiekt większością 66 głosów przeciwko 51 został przyięty. O czem uwiadomiono Senat, i Posiedzenie do dnia następuiącego odłożono.

Posiedzenie to trwało od godzinie 10tey z rana do 6tey w wieczor.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.